

Hoe noem je je broer en zus in één woord? Is er een woord voor het geluid van schaatsen op natuurijs? En zou er een treffende term te bedenken zijn voor het half afgescheiden restaurantzitzje dat de Engelsen 'booth' noemen? Denk mee en vul de gaten in de taal.

Familierelaties [1]

Broers en zussen, neven en nichten

Welke familierelaties hebben nog geen passende naam? En welke namen zouden voor die naamloze relaties in aanmerking komen? We vroegen het u in de aprilaflevering van deze rubriek. Het was een nogal veelomvattende vraag, die antwoorden opleverde in zó veel verschillende categorieën dat één aflevering van deze rubriek tekortschiet om die te behandelen. Daarom verspreiden we de resultaten over enkele afleveringen. Allereerst: de broers en zussen en neven en nichten.

■ BROERS EN ZUSSEN

Stel, je hebt twee broers en drie zussen, dan heb je dus vijf ...? Tja, hoe noem je die broers en zussen eigenlijk in één woord? Dat was een van de vragen die we u in de vorige aflevering voorlegden (nadat die al jaren in het intro van deze rubriek had gestaan). De Engelsen hebben er het woord *siblings* voor, de Duitsers *Geschwister*, de Spanjaarden *hermanos*, en zo zullen er nog wel wat talen zijn waarin deze familierelatie wél van een naam is voorzien.

Op de discussiegroep van Onze Taal op de netwerksite LinkedIn, waar deze kwestie aan bod kwam, werd vooral duidelijk wat het niet moest worden: *brusje*, een samentrekking van *broertje* en *zusje*. "Vreselijk" en "onvolwassen" werd dat woord genoemd, "echt geen term". Daar kunnen wij ons eigenlijk alleen maar bij aansluiten.

Maar gelukkig waren er ook andere voorstellen. Eerlijk gezegd waren dat er niet zo veel als we hadden verwacht: nog geen tien alternatieven. Maar goed, het bleek uiteindelijk genoeg om uit te kiezen.

Zo ontvingen we *nesters*. Op zichzelf een mooie aanduiding voor al het 'kroost' dat stamt uit een en hetzelfde 'nest', maar als de nestbewoners eenmaal uitgevlogen zijn, dan doet die term wel wat merkwaardig aan. *Gebroerte* dan misschien, zoals iemand suggereerde? Dat sluit tenslotte mooi aan bij het Duitse *Geschwister*. Maar we moesten daarbij toch aantekenen dat dit woord wel erg klinkt als *gebloed*, oftewel 'gespuis'.

■ GENOTEN

Dan was er nog een idee van Frens Bakker uit Nijmegen: *oudergenoten*. Het klinkt een beetje zakelijk, en misschien zelfs wat stijfjes, maar het heeft tegelijkertijd ook iets nuchters en ongekunstelds. Er valt waarschijnlijk wel aan te wennen. Van Dale geeft 91 woorden op *-genoot* (*oudergenoot* zit daar nog niet tussen) – een heel normale manier dus om een relatie uit te drukken. Er is, indien gewenst, makkelijk een vrouwelijke vorm van te maken: *oudergenote*. En dat woord biedt ook nog uitkomst aan de lezers die vroegen om een term voor halfbroers en -zussen die eveneens uitdrukt via welke ouder de bloedband loopt. Die kunnen spreken over 'vader- of moedergenoten'.

We zijn om. *Oudergenoot* heeft potentie. En zo is het eerste gat gedicht, en de eerste boekenbon (à 25 euro) vergeven:

oudergenoot overkoepelende benaming voor 'de relatie tussen (half) broers en -zussen'

vadergenoten 'halfbroers en -zussen met een gemeenschappelijke vader'

moedergenoten 'halfbroers en -zussen met een gemeenschappelijke moeder'

■ NEVEN EN NICHTEN

Dan het neven-en-nichten-dilemma. Wat wordt bedoeld als je het over 'je neef' hebt? De zoon van je oom en tante, of die van je broer of zus – pardon:

oudergenoot? Het blijkt bij nader inzien vooral een Randstedelijk dilemma, want zodra je je iets naar het zuiden of het noorden verplaatst, zijn er wel degelijk woorden voorhanden. In delen van Vlaanderen worden de kinderen van broers of zussen 'neven' en 'nichten' genoemd, maar die van ooms en tantes en ooms heten 'kozijnen' en 'nichten'. Mooi opgelost, maar wel half opgelost, want de nicht blijft in Vlaanderen met lege handen achter. Kan zij dan geen 'kozine' of 'cousine' heten, zoals iemand oppert? Kan inderdaad, maar laten we eerst eens naar het noorden kijken.

Daar zijn de kinderen van je oom en tante juist gewoon 'neven' en 'nichten', en krijgen de kinderen van je broers en zussen een aparte naam: *oomzeggers* en *tantezeggers*. Die twee woorden klinken niet voor iedereen even natuurlijk, zo blijkt ook uit de reacties, maar we kunnen er onmogelijk omheen: bijna de helft van de inzenders die op dit onderdeel van de oproep hebben gereageerd, koos voor deze benamingen.

Jammer voor Frens Bakker, die zich net als bij zijn suggestie *oudergenoot* ook hier liet leiden door de familiehiërarchie, en op die manier kwam met de nuchtere en bruikbare termen *evenneef/-nicht* voor de kinderen van je ooms en tante, en *onderneef/-nicht* voor de kinderen van broer of zus. En ook pech voor inzichtelijke benamingen als *broerneef* en *zusneef*, ingestuurd door Fred van der Griend uit Monster, die zich liet inspireren door het Spaanse

Prins Maurits is 'tantezegger' van koningin Beatrix.

Foto's: ©RVD

primo hermano, letterlijk: 'broerneef'.

We lieten ons dus leiden door de meerderheid van stemmen, én door Van Dale, waar *oom-* en *tantezegger* ook in staan. Joop van Diepen uit Oosterblokker was de enige inzender die eraan dacht ook de vrouwelijke vorm te vermelden, waarmee een nieuw 'gat' werd voorkomen, en daarom gaat de boekenbon naar hem.

Intussen kunnen we neven en nichten voortaan dus zó aanduiden:

neef 'zoon van iemands oom en/of tante'

nicht 'dochter van iemands oom en/of tante'

oomzegger 'zoon (of kind in het algemeen) van iemands broer of zus, vanuit het perspectief van een man'

tantezegger 'zoon (of kind in het algemeen) van iemands broer of zus, vanuit het perspectief van een vrouw'

oomzegster 'dochter van iemands broer of zus, vanuit het perspectief van een man'

tantezegster 'dochter van iemands broer of zus, vanuit het perspectief van een vrouw'

Tot zover de oudergenoten, neven, nichten en oom- en tantezeggers. Volgende keer de schoonfamilie. Daarvoor hebben we al veel bijdragen binnen, maar enkele dingen zouden we nog graag van u weten:

Zwager en schoonzus Een zwager kan de man zijn van iemands zus, maar ook de broer van iemands partner en zelfs de man van de zus van iemands partner. En voor *schoonzus* geldt iets soortgelijks. Behoeven die aanduidingen verfijning? En zo ja: hoe?

Aanduiding voor familie van vaders- of moederskant In enkele Scandinavische talen heet de broer van je moeder *morbror* (letterlijk: 'moederbroer'), en de moeder van je vader heet *farmor* (letterlijk: 'vadermoeder', oftewel de oma van vaderskant). Is een dergelijk systeem, waarmee je in één woord kunt aangeven via welke ouder de verwantschap loopt, ook voor het Nederlands wenselijk en mogelijk?

Stuur uw inzendingen vóór 14 juni naar gaten@onzetaal.nl, of naar: Redactie *Onze Taal*, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. ■

Alle inzenders: heel hartelijk bedankt voor alle mooie, nuttige en inventieve inzendingen.